

Välkommen till
Nyhetsbrev nr 3-2016
från Kalle Eriksson och Bjäreförlaget.

Nu längtar vi efter våren

Från isberg till längtan efter vår

Förra Nyhetsbrevet hade isbergen i Bjäre 1956 som vinjettbild. Nu försöker jag frambesvärja en snar vår med denna bild.

Isbilden väckte minnen.

Vinjettbilden i förra Nyhetsbrevet väckte minnen. Den visade de märkliga isberg som i samband med att västlig storm på senvintern samlade ihop all den is som under en kall vinter hade bildats på havet. Långt ut.

Ändå var bilden hämtad från 1956, dvs före den tid då många av mina läsare är födda.

En som mindes och som också delade med sig av sina minnen var Håkan Philipsson. I sina kommentarer gav han en så målande bild av den tiden – 50-talet, att jag bad om att få citera några rader. Det fick jag gärna göra. Därför låter jag Håkan få ordet:

- *Jag minns isbergen. Jag var på god väg att fylla tio år. Bilar var inte så frekventa i byn. Bogga Alfred hade en taxi. Polis Olsson hade en mörkröd Standard Vanguard. Kyrkoherde Thulin hade bil och tutade i varje kurva. Själv blev jag inviterad av Gunnar Nilsson, Eltjänst, som hade bil. Det blev en tur till Torekov. Andäktigt stod man och glodde på dessa isberg, som tornade upp sig. Och ljuden av knak och brak har speciellt etsat sig in i minnet. Sannerligen en upplevelse utöver det vanliga.*

- *Och inte heller var man bortskämd med bilturer. Ännu var det vanligt med hästdragna transporter genom byn. Bönder körde till kvarnen. Om vintern kom de hästdragna slädarna och svängde in till Bengtssons lanthandel.*
- *Inte var detta längesen.....*

Tack Håkan för denna målande bild av såväl isbergen som -50-talets V. Karup.

Jodå. Jag finns.

- *Var finns du Kalle? Det har inte kommit något Nyhetsbrev från dig på ett bra tag nu. Blir det inte någon fortsättning? Det vore synd i så fall.*

Det var ett av de läsarbrev som kommit och som undrade över att det varit ett förhållandevis långt uppehåll efter senaste Nyhetsbrevet.

Jag tar förstås den här sortens brev som ett positivt betyg av breven. Det värmer och stimulerar.

Var skall nya stambanorna dras fram?

Nyligen har planerna på var de nya höghastighetsbanorna skall dras fram genom landet presenterats. Det gäller järnvägen. Stambanorna som skall knyta samman våra tre största städer.

Det har sedan länge pågått en bitter debatt mellan kommunerna. Alla vill ha järnvägen hem till sig. Den som blir utan järnväg känner sig utelämnad. Utelåst.

När jag läser om dessa dragkamper om järnvägen går mina tankar till hur det var i vår lilla del av världen för ca 130 år sedan. När vi på 1880-talet skulle bestämma oss för hur järnvägen mellan Helsingborg och Halmstad skulle dras. Sinarpsdalen eller Stavershultsdalen?.

Vi som har facit vet, att alternativet Sinarpsdalen vann. Det innebar, att vi som bor på bjärehalvön inte har alltför långt till närmaste station.

V. Karup missade tåget.

Även inom alternativet Sinarpsdalen var meningarna delade. V. Karups kommun ville få järnvägen närmare in på sin egen husknut. I annat fall ville man inte vara med och betala. Resultatet blev att projekterarna struntade i V. Karup. I stället hamnade stationen på höjderna uppe i Böske. Mitt ute på fäladen. Det blev också hela västkustbanans högsta punkt. 103,5 meter över havet. Stationen som senare fick namnet Grevie

V. Karup kom tillbaka

I V. Karup levde tankarna om en annan sträckning kvar. 1914 återkom man med sitt krav. Det tycks ha funnits ett visst stöd för en sådan sträckning. Då var det dock annat som kom emellan. Ett världskrig. 1:a världskriget. I fem långa år hade världen sysslat med att förmå soldater att döda varandra på de leriga fälten på västfronten och på andra krigsskådeplatser. När det sedan äntligen blåstes eld upphör var världen söndersargad. Priserna hade sprungit i höjden. Allt hade förändrats. Det fanns inga möjligheter att lägga om järnvägen över Hallandsås.

Även Torekov ville ha järnväg

I Torekov hade vissa personer kommit till klarhet om hur viktigt det var för en ort som ville utvecklas att vara knuten till järnvägsnätet. Det formades planer på att förbinda Torekov med den nya järnvägen mellan Helsingborg och Halmstad. En förutsättning var att övriga kommuner på bjärehalvön gav ett ekonomiskt stöd till projektet. Det var bland annat V. Karup, som skulle kunna dra nytta av en sådan linje.

Nu uteblev stödet. Projektet dog.

När Torekow fick nytt hotell

Vi kan stanna kvar i Torekov, där det under senare delen av 1800-talet visats tecken på något nytt. Konstnärer har upptäckt Torekov och Hallands Väderö – och framför allt ljuset. ”Precis som Skagen i Danmark...” Även andra människor lockades till den idylliska orten längst ute på bjärehalvön. Badgästerna började komma. Det vanliga sättet att bo var att hyra in sig hos någon av lokalbefolkningen. Det behövdes dock mer. 1896 hade den tidigare gästgivaregården ersatts av ett modernt hotell. Kattegat.

Så här skildrades invigningen av det nya hotellet i Torekov i tidningen:

Torekows nya hotell invigdes i måndags med fest, som började vid 5-tiden på eftermiddagen och till hvilken gäster infunnit sig från när och fjärran. Musiken utfördes af en sextett ur Norra Skånska Infanteriregementets musikkår. Å värden källarmästar H. Paulssons vägnar helsade kapten Bennet välkomna, erinrande att det var hufvudsakligen främlingar i första rummet som hotellet var afsett för. Främlingar som skulle finna stärkande hafsbad i det mot stranden slående Kattegat

Efter detta gästspel

i 1890-talets Torekov kan vi ta ett skutt framåt i tiden. Vi landar på 1930-talet, Årtiondet när världen gick igenom en ekonomisk kris och när flera länder laddade för ett kommande storkrig. Ni vet, det där kriget ”som aldrig skulle kunna komma efter de fasor och mänskligt lidande som drabbat miljontals människor under det första världskriget.”.

”Luften i Torekow är härligt frisk”

Bland våra badorter intager Torekow en framträdande plats. Icke underligt, då Torekow geografiskt har ett synnerligen fördelaktigt läge, en härlig strand, skog och klippor.

Förbättrade kommunikationer, i det omnibussar i anslutning till tåglägenheterna gå från Ängelholm, Grevie och Båstad ha gjort, att alltjämt nya gäster och semesterfirande söka sig till den omtyckta badorten.

Luften i Torekow är härligt frisk och hälsosam, havets vågor salta och

styrkande.

(Badtidningen för Båstad, Malen och Torekow 15 juli 1933.)

Vi fortsätter vår resa i tiden. Nästa anhalt blir 1950-talet.

Fortsatta hembygdsfester

Vi har tidigare kunnat konstatera, att den år 1929 bildade Bjäre Härads hembygdsförening gjorde en rivstart med diverse aktiviteter med syfte att bjäreborna skulle upptäcka sin nya förening. En stor hembygdsfest, som anordnades i Slättraröd var ett exempel på detta.

På 1950-talet återupptogs tanken på just den sortens stora festligheter. En hembygdsfest i Torekov 21 mars 1954 visar detta. Så här såg programmet ut:

Kl. 13-14. Gudstjänst i Torekofs kyrka med biskop Anders Nygren.

Kl. 14. Föredrag av folkskolläraren Emil Söderman om Torekofs gamla kyrka
Demonstration av ombyggnaden av den nya kyrkan av länsarkitekt
Manne Carlman.

Kl. 15. Förevisning av ruinen av Torekofs gamla kyrka av landsantikvarie Harald Olsson.
Besök i sjöfartsmuseet samt Nordiska Latexfabriken.

Kl. 16. Förplägnad å hotell Kattegat. Middag eller kaffe.

Vid samkvämet efteråt förevisning av ljusbilder från Hallands Väderö av handlande Kjell Toremalm

På grund av att antalet platser i kyrkan är begränsat till 300, kunna icke flera deltagare emottagas från hela häradet. Personliga biljetter utfärdas. Om ni önskar högst två sådana, torde nedanstående rekvisition insändas till föreningens sekreterare, boktryckare . Gösta Svensson, senast den 15 mars, varefter biljetterna översändas. Efteranmälda kunna icke påräkna varken biljett eller förplägnad.

Goebbels häktad

Jag bläddrar bland notiser i Engelholms Tidning i början av 1930-talet. Plötsligt hajar jag till. Här är notisen:

" D:r Goebbels häktad

D:r Goebbels har, enligt vad Lokalanzeiger meddelar, vid tiotiden på måndagsaftonen häktats i Munchen. Åtgärden vidtogs på begäran av domstolsmyndigheterna i Berlin, då Goebbels, trots upprepade varningar uraktlåtitt att inställa sig inför rätta för att svara i de många processer, som f.n. pågår mot honom".

Jag förmodar att du, liksom jag, funderar över hur det blev med domstolsprövningen. Obs årtalet. Det skulle mycket snart därefter bli ändring på mycket i Tyskland. Ännu värre – mycket värre....- förbrytelser skulle begås. Av Goebbels m.fl.....

Av en tillfällighet får jag – i samma veva som jag skriver detta – en historiskt tidskrift i min hand. I en lång artikel skildras Goebbels och hans många kvinnoaffärer. Affärerna blev så många att Goebbels ville skilja sig från sin fru, Magda. Vidare skildras att Goebbels togs i upptuktelse av sin chef, Hitler....som satte stopp för Goebbels skilsmässotankar.

Min bokhandel

Boktitel	Ord.pris	Rea-på-reapris
Så blev Båstad tennis	225	60
Bilder av ett sekel i Bjäre	330	70
Vår bjärehistoria i bild	350	70
Bjärebör berättar om Bjäre	Slutsåld	
Strövtåg i Bjäres historia	330	140
På räls över Hallandsås	Slutsåld	

Som synes är två av böckerna slutsålda. Inom kort är ytterligare en bok slutsåld

Blandad kompott

Du som hängt med som läsare av mina nyhetsbrev en tid har noterat att det hela är "en salig röra" av ämnen, utformat som mycket korta notiser.

Vill man ge sig på en lite anspråksfull och högtidlig motivering kan jag säga, att denna form ingår i en medveten målsättning att servera rätterna i små portioner så att de blir attraktiva även för den som inte är speciellt intresserad av ämnet.

Vill jag ta en mindre anspråksfull motivering kan jag säga, att många notiser tillkommer som en stundens ingivelse, delvis styrda av vad som händer i närsamhället på hemmaplan och ute i världen och som dyker upp i mitt sinne.

Det här brevet är ett gott exempel på denna "saliga röra". Här kan du läsa om strandkål, stambanor, cykelleder, smålänningar, skåningar, Torekows hotell, nazisten Goebbels, språklådan och en hel del annat. Ingen brist på variation, som synes.....

Välkommen att medverka

Du har kanske märkt att jag då och då ber dig – och övriga läsare – om kommentarer till något som jag skrivit. Jag lägger gärna till att kommentarer är välkomna även till sådant som jag INTE har skrivit om. Det är trevligt att Nyhetsbrevet då och då berikades med dina och andras inlägg.

Alltså: fatta pennan och skriv....

Naturen i Bjäre bjuder på läckerhet

Du har kanske sett den här växten när du strövat längs stränderna på bjärehalvön. Stora kraftiga blad. Liknar någon sorts kål.

Det är mycket riktigt en kålväxt: strandkål.

Jag har inte provat att smaka den, men enligt dem som är mera kunniga än jag, är de späda bladen en läckerhet. De grövre bladen går att anrätta som vanligt vitkål. Blomställningarna kan ätas som blomkål innan blommorna slagit ut och de tidiga skotten på våren kan användas som sparris.

Ett problem för strandkålen är att det är fler som ser den som en läckerhet. Inte minst betesdjuren på malen. Korna har behov av salt och det ämnet finns i växten.

Det här gör att vi sällan ser strandkålen på marker med gräs. Själv har jag framför allt hittat den på områden med klappersten.

Nu vänder jag mig återigen till mina läsare. Du som har provat på denna läckerhet, som vår natur så frikostigt bjuder på. Skriv och berätta. Kanske har du något fint recept som gör strandkålsrätten till något alldeles extra.

Som belöning skall jag ge ett personligt tips på platser där denna sköna växt finns.

Mera om strandkål kan du läsa i Leif Carsrud's bok "Naturen på Bjäre"

Smålänningar, hälsingar, gotlänningar.

För ett par Nyhetsbrev sedan skrev jag om en gammal bok-klassiker: Läsebok för folkskolan. Den som gav vår farföräldrageneration en inblick i bokvärlden. I läseboken fanns åtskilligt av stort värde, men även sådant som vi "i vår upplysta tid" gärna ler lite medlidsamt åt..

Här är några exempel när det gällde att beskriva människorna i olika delar av vårt land:

Gotlänningen:

Föder sig bra på sin vackra ö. Hans gård och stuga äro präktiga.

Smålänningen:

Är kvick och förnöjsam och glad, flitig, tilltagsen och duktig för att han skall kunna finna bärning i sitt fattiga land.

Bohuslänningen:

Är reslig och frisk. Medan mannen brottas med böljorna, samlar hustrun mossa och dylikt på bergen .

Hälsingen:

Har stark självkänsla som understundom närmar sig styvsinhet.

Det här skulle jag förstås ha kunnat stoppa in under rubriken Språklådan, som kommer nu.

Dags för språklådan

Några uttalanden som blivit klassiker:

*Jag ger dig ett bestämt kanske. (Samuel Goldwyn.)

*Jag sätter aldrig på mig ett par skor innan jag gått in dem ett par månader. (Samuel Goldwyn.)

* Var vänlig informera trupperna omedelbart om att alla kommunikationer har brutit samman. (Asleigh Brilliant.)

* Grabbar. Ställ upp er alabetiskt efter längd. (Bill Pettersson.)

*Jag är utomordentligt tålmodig -förutsatt att jag får som jag vill i slutändan... (Margaret Thatcher).

*Jag är världens bästa golfspelare. Jag har bara inte spelat ännu. (Muhammed Ali.)

* Han hade inget att säga, och han sa det. (Ambrose Bierce.)

*Jag ljög inte, jag sa bara sådant som senare visade sig vara osant. (Richard Nixon.)

*Bombarna är ämnade för militära mål. Dessvärre bor det en del civila runt målen. (Dwight D. Eisenhower.)

Ännu fler läsare

Tillströmningen av nya läsare av mitt Nyhetsbev fortsätter. Jag har redan tidigare nämnt att vi nu har passerat 1000-strecket.

Har du någon i din bekantskapskrets som du tror är intresserad av dessa brev – tipsa gärna vederbörande. Eller mig...!

Vänligen

Kalle

Kalle Eriksson
Bjäreförlaget
Hallavaravägen 102
269 91 Båstad

Tel. 0431-365332